Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zamankbr.ru

ЗАМАН

Бараз кюн, 11 январь, 2017 жыл №2 (20173)

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Ю.А.Коковну КъМР-ни прокуратурасында ишлегенлени профессионал байрамлары бла

АЛГЪЫШЛАУУ

Хурметли шуёхла!

Россейни прокуратурасы къуралгъанлы 295 жыл толгъаны эмда профессионал байрамыгъыз бла – Россей Федерацияны Прокуратурасында ишлегенлени кюню бла – жюрегимден къызыу алгышлайма.

Бюгюнлюкде, хар замандача, бу орган къыралда тюзлюкню белгиси, право низамны ата журтлу системасыны магъаналы кесеги болгъанлай къалады. Къабарты-Малкъар Республиканы прокуратурасында ишлегенле законлукъну бла право низамны кючлендириуге, адамларыбызны сейирлерин къоруулаугъа уллу кыйын саладыла, къуллукъларына, тюзлюкню ниетлерине кертичидиле, профессионал намысларына сакъдыла.

Къабарты-Малкъар Республиканы прокуратурасында къуллукъ этгенле аланы боюнларына салынгган борчланы мындан ары да бет жарыкълы толтурлукъларына бир ишеклигим жокъду. Сизге кийик саулукъ, насып, тынчлыкъ-ырахатлыкъ, Ата журтубузгъа хайырлы ишигизде жетишимле тежейме!

Къууанчлы жыйылыу

Прокурорла законлукъну сакълаугъа уллу къошумчулукъ этедиле, кеслерини борчларына, тюзлюкге кертичилей къаладыла

Тюнене Россейни прокуратурасы къуралгъанлы 295-жыл толгъанына аталып КъМР-ни прокуратурасында къууанчлы жыйылыу болгъанды. Ведомствону къуллукъчуларын бла ветеранларын алгышларгъа КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы Мухамед Кодзоков, ич ишле министр Игорь Ромашкин, башха къырал органланы келечилери да келген эдиле.

Тюбешиу «На страже закона» деген документли фильмни кёргюзтюуден башланнганды. Анда Пётр патчахны заманындан бюгюнгге дери бу органны тарыхыны, заман бла бирге прокурорланы борчлары къалай тюрленнгенлерини юслеринден шартла кёргюзтюлгендиле. Ведомствону тарыхы Россейни къыраллыгъы бла байламлы болгъаны, Октябрь революциядан сора, Уллу Ата журт урушну кезиуюнде, СССР чачылгъандан сора, бюгюнлюкде да прокурорла къыралны инсанларыны эркинликлерин сакълауну баш борчларына санагъанлары ачыкъланнганды.

Ызы бла республиканы прокурору **Олег Жариков** коллегаларын алгъышлап сёлешгенди. Ол Къабарты-Малкъарны прокуратурасына да быйыл 95 жыл толгъаны, Октябрь революциядан сора партияны обкому быллай органны къураугъа юсюнден оноуну къыралда биринчилени санында чыгъаргъанын белгилегенди. Докладында 1922 жылдан башлап бюгюннге дери ведомствогъа башчылыкъ этгенлени атларын сагъынып, аланы республикада право низамны жалчытыуда къыйынлары уллу болгъанын белгилегенди.

- Аланы атлары Къабарты-Малкъарны тарыхында ёмюрлеге сакъланырыкъды. Жашаулары, урунуу жоллары, профессионал усталыкълары башхалагъа юлгюдю. КъМР-ни прокуратурасы, Россейни право низамны сакълаучу системасыны бёлюмюча, къыралны инсанларыны эркинликлерин жалчытыу жаны бла уллу иш толтурады. Анча жылны ичинде кёп аманлыкъла ачыкъланып, законлагъа бузукълукъ этиу тохтатылгъанды. Бюгюнлюкде да прокурорла, тамата коллегаларыны иги тёрелерин сакълап, аланы жашауда андан ары бардырадыла,-дегенди эмда жыйылгъанланы профессионал байрамлары бла энтта бир кере алгъышлагъанды.

Мухамед Кодзоков а республиканы Башчысыны алгъышлауун окъугъанды. Анда бу орган къыралны тюзлюгюню белгиси болгъаны чертилгенди. «Къабарты-Малкъарда прокуратураны къуллукъчулары республикада законлукъну сакълаугъа уллу къошумчулукъ этедиле, тюзлюкге кертичилей къаладыла. Мындан ары да борчларын бет жарыкълы толтурлукъларына ишексизме»,-деп айтылады Юрий Коковну письмосунда.

Коллегаларын профессионал байрамлары бла РФ-ни Следствие комитетини республикада Следствие управлениясыны башчысыны орунбасары **Лариса Маргушева**, КъМР-ни Конституциялы сюдюню председателини орунбасары – Къабарты-Малкъарны алгъышнгы прокурору **Юрий Кетов** да алгъышлагъандыла. Ала прокуратураны боюнуна къыйын борчла салынгганлары, алай ала бет жарыкълы толтурулгъанлары чертгендиле.

Жыйылыуда РФ-ни Президентини Указы бла прокуратураны бёлюмюню таматасы **Анзор Шурдумов** «Ата журтну аллында къыйыны ючюн» 2-чи даражалы орденни майдалына тийишли кёрюлгени белгили болгъанды. Ол иесине Россейни Баш прокуратурасында 12 январьда бардыряллыкъ къууанчлы жыйылыуда берилликди.

Юбилей бла байламлы РФ-ни Баш прокурору Юрий Чайканы буйругъу бла ведомствону ветеранлары **Юрий Кетов**, **Къулбайланы Руслан**, **Алик Емкужев**, **Анатолий Тхагапсоев** да къырал саугъала бла белгиленгендиле.

Къууанчлы жыйылыугъа къатышханлагъа концерт программа да къуралгъанды. Прокурорланы профессинал байрамлары бла республикада белгили артистле алгъышлагъандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Келишимни толтуруу

Автомобильлени газ бла жалчытыучу биринчи компрессор станция

«Табийгъат газны мотор отлукъунуча хайырланыуну юсюнден» Къабарты-Малкъарны Правительствосуну эмда «Газпром газомоторное топливо» ООО-ну араларында этилинген келишимге тийишлиликде автомобильлени газ бла жалчытыучу модуль компрессор станцияны биринчи комплекти Бахсан районда хайырланыргъа берилгенди. Ол «Каббалкнефтегаз» ООО-да чыгъарылгъанды эмда халкъла аралы стандартланы излемлерине келишеди. Алай бла регионда аллай станцияланы санын ёсдюрюу башланнганды.

КъМР-ни Промышленность эм сатыу-алыу министерствосуну пресс-службасы.

ПАРЛАМЕНТ

Пассажир транспортну ишин жангыртыуну амалларын излегендиле

КъМР-ни Парламентини Промышленность, транспорт, связь эм жол мюлк жаны бла комитетини башламчылыгъы бла «тёгерек стол» бардырылгъанды. Анда республикада пассажир транспортну айнытыуну онглары сюзюлгендиле. Жыйылыуну комитетни башчысы Владимир Гугов бардыргъанды.

Аны ача, спикерни орунбасары **Михаил Афашагов** пассажирлени жюрютюу жаны бла муниципал предприятиялада транспортну асламы эски болгъанын, машинала осал халгъа жетгенлерин чертгенди. Ол къоркъуусузлукъну сакъларгъа кереклисини юсюнден да айтханды эмда ачыкъ ушакъ бардырып, отрасльда болгъан кемчиликлени туура этерге, аланы кетериуню жолларын излерге чакъыргъанды.

Баш доклад бла КъМР-ни Транспорт эм связь жаны бла къырал комитетини башчысы **Арсен Кудаев** сёлешгенди. Ол келтирген шартлагъа кёре, РФ-ни Финансла министерствосу «Россейде транспорт системаны айнытыу» жаны бла къырал программагъа бёлюнгген ачханы къысхартханы бла байламлы жашауда бардырыргъа белгиленгген инвестиция проектлени тохтатыргъа тюшгенди. Ол санда Нальчикде халкъла аралы аэропорт ишлетиллик тюйюлдю, жаланда эски аэропортну жангыртыргъа онг боллукъду.

Темир жол транспортну юсюнден айтханда, Къабарты-Малкъарны бла Темир жол вокзалланы дирекциясы бла келишим этилгенди. Республикагъа солургъа келген туристлени саны кёбейгени бла байламлы жангы автовокзалланы къурулушлары башланнгандыла, ол санда Нальчикде («Северный» эм «Южный») бла Тырныауузда. Элбрус элде бла Къашхатауда автостанцияланы эмда Бахсан шахарда автовокзалны къурулушларын бардырыуну онглары да изленедиле.

Комитет ишинде пассажирлени къоркъуусузлукъларын жалчытыугъа энчи магъана береди. Ол мурат бла муниципал маршрутлада ачыкъ конкурс бардырылгъанды. «2011 жылны эсеплери бла тенглешдиргенде, республикада пассажир транспортну саны 46 процентге къысхартылыкъды. Ол а жолланы эркин этерге, къоранчланы азайтыргъа, автопаркны жангыртыргъа онг берликди»,-дегенди докладчы.

Арсен Кудаев 2015 жылда къуралгъан «Каббалкавтотранс-1438» къырал унитар предприятияны юсюнден да айтханды. Битеу тийишли документле жарашдырылгъандан сора, ол быллтыр октябрь айда ишлеп башлагъанды. Битеу да бирге анда бюгюнлюкде 257 адам урунады, орталыкъ айлыкъ 10,5 минг сомгъа жетеди. Ишчилеге социал пакет бериледи. Предприятияны штатында 421 адам барды. Жангы автобусла алып, вакансияланы барысын да толтурургъа белгиленеди. Бюгюнлюкде предприятие файдалы болгъанын кёргюзтгенди: бюджетге 3,4 миллион сом налог эм 6,7 миллион страховой взносла ётдюрюлгендиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къайгъырыу

Абаданла, гитчеле да ыразыдыла

Кёп болмай Тырныауз шахарда Элбрусский проспектде 77-чи эм 79-чи номерли юйлени арасында сабийле ойнаучу жангы майдан ишленнгенди. Ол эки кесекден къуралады: бир жанында футбол ойнарча жер къуралгъанды, экинчисинде уа къыллаучала, шинтикле эмда спорт бла кюреширча абериле орналадыла. Алайны тёгереги хуна бла жабылады, кече жарытырча чыракъла да бардыла. Объект хайырланыугъа быйыл жаз башында берилликди. Ол кеси да толусунлай «Курорт Эльбрус» организация ётдюрген ахчагъа ишленнгенди.

Быйыл Тырныауузда энтта да талай сабий эм спорт майданла ишленирикдиле. Аланы къурулушларына ахчаны спонсорла бла меценатла бёллюкдюле. Келир заманда районну администрациясыны сабийле кечинирча хар элде майданла ишлерге мураты барды.

Алиса ТАРИМ,
Элбрус муниципал районну администрациясыны пресс-службасыны таматасы.

Билдириу

Жамауат палатаны къауумуна сайлау барады

Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасы аны къауумуна энтта эки адам къошулургъа кереклисин билдиреди эмда жер-жерли жамауат биригиулеге, битеуроссей, регионла аралы, регион жамауат биригиулени жер-жерли бёлюмлерине, профессионал эмда социал къауумланы эркинликлерин бла законлу сейирлерин къоруулар ючюн къуралгъан эмда тохтащдырылгъан жорукъларгъа кёре 2014 жылда 28 декабрьге дери регистрация этилген коммерциялы болмагъан башха организацияларгъа келечилерин Жамауат палатаны къауумуна къошаргъа сюйгенлерини юсюнден билдирирге тийишли болгъанларын эсгертеди.

Заявлениялану бла материалланы Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасына 2017 жылда 25 январьдан кеч къалмай бу адресге жиберирге керекди: Нальчик ш., Ленин атлы пр.,57.

Тынгылы хапар билирге Жамауат палатаны сайтындан боллукъду:www.ОПКБР.РФ. Ары дагъыда заявлениялану юлгюсю, керекли документлени тизмеси да салынгъанды. Сорлукъларны болгъанда 77-45-43 телефон номерге сёлешсинле.

Культураны юсю бла - мамырлыкъгъа, шуёхлукъгъа, бир ниетлиликге 2 бет

Бедикни школуну директору - эм игилени санында 2 бет

Тау ауушланы жанларын аямай къоруулагъандыла 3 бет

Коллективни - ийнагъы, саусузланы - ышаныуу 3 бет

Аны кесини жорукълары, энчи къарауу барды 4 бет

Бирге тепсегендиле, жырлагъандыла 4 бет

Пассажир транспортну ишин жангыртыуну амалларын излегендиле

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Къырал комитет Нальчикни администрациясына шахарда маршрутланы къысхартыу жаны бла проектни бергенди. Анга кёре, бир-бир маршрутланы бирикдирирге белгиленеди, алай бла аланы саны 32-ден 27-ге дери азайтыллыкъды. Бюгюнлюкде уа республикана ара шахарында адамланы жюрютюу бла 1227 транспорт кюрешеди, аланы жартысын къысхартып, 553 дери жетдирирге мурат барды.

КъМР-де МВД-ны УГИБДД-сыны бёлюмюню таматасы **Анзор Карданов** а пассажир транспортда низамны сакъ-лаугъа энчи эс бурулгъанын чертгенди. Он мурат бла 2016 жылда бир ненча энчи рейд бардырылгъанды, аланы кезиуюнде тюрлю-тюрлю бузукълукъла этгенлери ючюн 9447 водитель административ жууапха тартылгъандыла.

Нальчик шахарны администрациясыны промышленность, транспорт, связь эм ЖКХ жаны бла управлениясыны таматасы **Алик Небежев** докладында отрасльда къаллай тюрлениуле бардырыллыкъларыны юслеринден айтханды. Ол келтирген шартлагъа кёре, «Промышленностьну айнытыу эм аны конкуренциялыгъын игилендириу» жаны бла федерал программаны чеклеринде республикагъа 134 шёндюгю автобус сатып алыргъа субсидияла бёлюннгенди, бюгюнлюкде аладан 55-си шахарны жолларына чыкъгъандыла.

Жыйылыуда дагъыда «Ространснадзорну» Шимал-Кавказ федерал округда управлениясыны регионла аралы жер-жерли бёлюмюню таматасыны орунбасары **Владислав Коготыжев**, «Такси» акционер обществону башчысы **Тимур Кулов** да сёлешгенди. «Тёгерек столну» ишине къатышханла электрон билетлени сингдириуню, пассажир транспорт къысхартылгъаны бла байламлы чыгъарыкъ кемчиликлени, жолланы жанларында сатыуалыу объектлени кетериуню проблемаларын да сюзгендиле. Ахырында Владимир Гугов къысха заманны ичинде «Каббалкавтотранс-1438» предприятие толу кючю бла ишлеп башларыгъына ышаннганын айтханды.

Кенгешни кезиуюнде этилген предложенияла, эсгертилгенге къошулуп, ала жууаплы органлагъа берилгендиле.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Байрам

Культураны юсю бла - мамырлыкъгъа, шуёхлукъгъа, бир ниетлиликге

Жангы жыл Нальчикде Дуния артий комитет къурагъан «Евразияны фахмулары- 2017» деген конкурс бла башланнганды. Анга къатышыргъа Афганистандан, Абхазиядан, Арменияндан, Индонезиядан, Адыгеядан, Дагъыстандан, Шимал Осетия-Аланиядан, Чечен, Ингушетия республикаладан, Ставрополь эм Краснодар крайладан, Москвадан тепсеу коллективле, жырчыла, халкъ инструментлени оркестери эмда жаш поэтле келгендиле.

Конкурс республиканы маданият эм жамауат жашауунда магъаналы иш болгъанды. Анга къатышханлагъа ол кертиси бла да уллу байрамгъа айланнганды. Алагъа чынгты таулу къонакъбайлыкъ этилгенди.

Къурау комитетни председатели, Дуния эм Россейли артий комитетни вице-президенти, Кавказны чыгъармачылыкъ академиясыны президенти,КъМР-ни культурасыны сыйлы къулукъчусу Ауэс Бетуганов быллай ишле тюрлю-тюрлю миллетлени бирикдирирге,бир бирни культураларын, адет-тёрелерин билиргe себеплик этгенлерин чертгенди. «Бизни динлерибиз, тиллерибиз, сыфатыбыз да башхадыла, алай барыбызны да бир зат бирикдиреди - насыпны, саулукъну болургъа, сюерге, мамыр кённю тюбюнде жашаргъа итинилюк. Биз бир бирге ушамайбыз, болсада - бир-гебиз. Биз –россейлилебиз...»,- дегенди, конкурсну ача.

«Евразияны фахмулары» кеслерини усталыкъларын ачыкълагъандыла, тюрлю-тюрлю мастер-классла кёргюзтгенди. Алагъа деп шуёхлукъну ингирлери, чыгъармачылыкъ лабораторияла къралгъандыла. Конкурс бошалгъанда уа жырчылагъа багъа бичген жюрини председатели, Кыырал саугъаны лауреаты,РФни халкъ артисткасы, СКГИИ-ни профессору Наталья Гасташева былай белгилегенди: «Мен концертле бла дунияны эки жыйырмадан артыкъ къыралында болгъанма. Къайда да бизге, россейлилеге, жарыкъ, жылы тюбегенди. Бери келгенлеге да Нальчикни алай

Къабарты-Малкъар фашист ууучлаучуладан азатланнганлы-74 жыл

Тау ауушланы жанларын аямай къоруулагъандыла

1941 жылны кюз артында гитлерчи аскерле Украинаны жерини асламын, Белоруссияны, Молдавияны, Литваны, Латвияны, Эстонияны эм Россей Федерацияны бир-бир областьларын къолгъа этген эдиле. Душман, Ленинградны къуршоугъа алып, баш кючлерин Москваны тийрелерине жыйышдыргъанды. Аны бла бирге, къыралыбызны юч жаныны ычхынып, Дондагъы Ростовну бийлегенди.

Фашист командованияны «Барбаросса» планында Кавказны ууучлаугъа уллу магъана берилгенди. Ростов областьны, Краснодар эм Ставрополь крайланы кёп мирзеу берген районларын, Бакуну, Грозныйни нефть чыкъгъан жерлерин иелеселе, аскерлери, азыкъ, техникалары уа отлукъ бла толу жалчытыллыкъ эдиле. Ол себепден бургъан эдиле немислиле югта уллу кючню.

Къыркъ экинчи жылда гитлерчиле, Ставропольну алып, Кавказ тауланы этеклерине ууучкълашхандыла. Нены жерине кирген биринчи кюнледе окъуна къызыу сермешле башланнгандыла. Душманны 23-чю танк дивизиясы Прохладныйге ёшюн ургъанды. Аны 26-чы запас жаау аскер бригада эм Полтава танк училищени курсантлары къоруулагъандыла. Ала ол сермешде 14 фашист танкны эм эки жюзден аслам солдатны бла офицерни жокъ этгендиле. Болсада 26 августа Прохладный немислилени къолларына тюшгенди.

Совет аскерле Къабарты-Малкъарны хар эли ючюн жигитлеча сермешгендиле. Душман Биринчи Къызбурунну къатында 910 тарих бла белгиленген дуппурдан ётюп, Нальчик таба жол алыргъа керек эди. Экинчи гвардиячы жаау аскер дивизияны солдатлары бла офицерлери эм «Выстрел» курсланы курсантлары алайда душманны кёп адамын къыргъандыла, техникасын бузгъандыла.

Аскерлерини алгъа терк баралмагъанлары Гитлерни тынгысыз этгенди (ол а бек ашыгъа эди нефть чыкъгъан райны жерине кирген биринчи кюнледе окъуна къызыу сермешле башланнгандыла. Душманны 23-чю танк дивизиясы Прохладныйге ёшюн ургъанды. Аны 26-чы запас жаау аскер бригада эм Полтава танк училищени курсантлары къоруулагъандыла. Ала ол сермешде 14 фашист танкны эм эки жюзден аслам солдатны бла офицерни жокъ этгендиле. Болсада 26 августа Прохладный немислилени къолларына тюшгенди.

Совет аскерле Къабарты-Малкъарны хар эли ючюн жигитлеча сермешгендиле. Душман Биринчи Къызбурунну къатында 910 тарих бла белгиленген дуппурдан ётюп, Нальчик таба жол алыргъа керек эди. Экинчи гвардиячы жаау аскер дивизияны солдатлары бла офицерлери эм «Выстрел» курсланы курсантлары алайда душманны кёп адамын къыргъандыла, техникасын бузгъандыла.

Аскерлерини алгъа терк баралмагъанлары Гитлерни тынгысыз этгенди (ол а бек ашыгъа эди нефть чыкъгъан райны жерине кирген биринчи кюнледе окъуна къызыу сермешле башланнгандыла. Душманны 23-чю танк дивизиясы Прохладныйге ёшюн ургъанды. Аны 26-чы запас жаау аскер бригада эм Полтава танк училищени курсантлары къоруулагъандыла. Ала ол сермешде 14 фашист танкны эм эки жюзден аслам солдатны бла офицерни жокъ этгендиле. Болсада 26 августа Прохладный немислилени къолларына тюшгенди.

ПРОФЕССИОНАЛЛА

Аны кесини жорукълары, энчи къарауу барды

Усталыкъланы араларында усталыкъ бек жууаплы ишге саналгъаны тюздю. Аны хаты хар ёсюп келген тёлюню кылыгъында, оюм этиуюнде, жашаугъа кёз къарамында эсленеди. Биогюнлюкде педагогну иши бютюн кыыйын сунама. Окъуу амалла, китапла, жашау кеси да терк-терк тюрленеди-ле. Аллай болумда сабийлени игиликге ийнандыргъан, адепкылыкъгъа юйретген алай тынч тюйюлдю. Болсада ол борчларын бет жарыкълы толтургъанла, насыпха, кёпдюле.

Жабелланы Магометни кызы Людмиланы бу ишге тарыхха сюймеклиги келтиргенди. Адам улуну жомакълада, таурухлада айтылгъаннга ушагъан, кыыралланы бла халкъланы къадарларын тюрлендирген затларыны, озгъан заманланы юсеринден окъургъа бек сюйгенди. Аны бла да къалмай, справочникледе, энциклопедиялада кёшакъ шартла излегенлей тургъанды. Школну бошагъанлай а, арсарсыз, КъМКъУ-ну тарых факультетине киргенди.

Урунуу атламларын а къыз туугъан эли Кёнделенде 1-чи номерли школда башлагъан эди. «Биринчи дерсим бюгюнча эсимдеди. Тынгысыз бола киргенме. Сабийле мен жууап табалмай къалырча соруула берселе, не этерме, манга тынгыламай, кылыкъсызлыкъ этселе, къалай тыярма?.. Алай ол къоркъгъанларыма тюбемедим.

Билемисе, мен аладан кёп затха юйренгенме. Сёз ючюн, ачыкълыкъгъа. Окъуучу бла сёлеше тургъан кезиуде, ол бир жалгъан затны эслеген эсе, андан ары устазны бла аны арасында ышанылукъ тас болады. Аны себепли сабийлеге тюзюн айтыргъа, алагъа ёз балаларымача къайгыргъанымы, игилик сюйгеними сездирирге кюрешеме. Башха жол жокъду сабий жюрекге», - дейди устаз ушагъыбызны кезиуюнде.

Жарсыугъа, къылыкъсызла да бардыла. Аланы жашауларында дерсленде алгъан белгиле затха саналмайдыла. Алай аланы да хар бирине энчи жол табалады Людмила Магометовна. «Тапсыз иш этген бирею бла мен сёлеширге сюймейме, ол чыдап туралмазлыгъын ,келип кечгинник тулеригин билеме.

Башхасына уа битеу класс тургъанлай айтыр затымы артха салмайма. Ол а аны сагъыш этдиреди. Алайды да, окъуучуланы хар бири бла да энчи иш бардырыргъа керек болады. Жаланда, жууапха тарта туруп, намысларын сындырыргъа чыртда жарамайды», - деп къошады ол.

Бусагъатда ол Нальчик шахарны 10-чу номерли школуна башчылыкъ этеди. Бу къуллукъгъа салынгнганлы жарым жыл болады, ары дери уа директорну орунбасары болуп тургъанды бир талай жылны.

-Тынгысыз адамды, аз да бир жарты жерни эслесе, аны тап этгинчи, тынчлыгъы болмайды. Сабийлени жаланда окъууларына угъай, кеслерин жюрютгенлерине, ашларына да эс бургъанлай, не затлары жетмейди, не керекди деп, соргъанлай турур. Биз таматабызны ол ышанларына бек бюсюрейбиз. Аны хайырындан коллективибиз бла да бир юйюрча турабыз, бир бирибизге сакъбыз,- дейдине устазла Кочегарова Елена Викторовна бла Отарланы Мариям Магометовна.

Аланы айтханлары тюз болгъанына директорну тёгерегинде тазалыкъ, кабинетини таплыгъы шагъатлыкъ этеди-ле. Алай тизгинни болургъа ол сабийлигинде юйренгенди. Бюгюн -бюгече да ол эз бла барада.

Шёндюгю ёсюп келген тёлюню бизден эсе кёп билгени баямды. Ол да сейир тюйолдю. Арт жыллада дуния алгъа улуу атламла этгенди. Ол зат сабийледе эсленмей къалмайды. Жангы кыыйын школ программалагъа да ала тюшюнедие, терк ангылайдыла, компьютерле бла да уста ишлейдие. Анга кёре уа бюгюнлюкде хар устаз да бу затланы билирге борчлуду. Бютюнда жангы технологияла тири хайырланылгъан шахар школлада. Аны эсге алып, 10-чу номерли окъуу учреждениянда ол жаны бла тап онгла къураргъа кюрешгендие.

Юйретиу жаны бла да мында кёп тюрлю амалланы хайырланадыла. Сёз ючюн, школдан узакъ бармай "Насып" реабилитация ара орналыпды. Анда кыыйын болумгъа тюшген сабийле турадыла: ёкъюзле, атааналары къарамай къойгъанла. Битеу да кыыркъ сабий. Алагъа бютюнда сакъдыла мында, юйлеринде тапмагъан жылыулукъну берирге кюрешедиле.

Хар школчуну хунери бирча тюйюлдю. Окъургъа школмегенле, сюйселе да болалмагъанла бардыла. Директор аланы да къайгъысын кёреди. «Жетген жашла, къызла, школгъа барабыз деп, заманларын бошуна оздургъанларын мен дурус кёрмейме. Аллайла колледжлеге, училищелеге кирип, бирер усталыкъгъа юйренселе, ол тап болур деп, алай сунама. Биз орта профессионал билим берген юйлени, ала не усталыкъланга юйретгенлерини юсеринден окъуучуларыбызгъа дайым да билдирип турабыз», - дейди ол.

Юйюр сабийге оюлмазлыкъ къала болгъанына директор толу ийнаныпды. «Хар бала да ата бла ана юйретген кылыкъны кёргюзтеди. Аны мен ишими юсюнде анча жылны ичинде эслегенимден, сынагъанымдан хыйсан этип айтама. Жаш адамла бизни келир заманыбыздыла, аны себепли окъуулары, адеп-къылыкълары ючюн да устазла, ата-анала да бирча жууаплыдыла, бирге юйретирге керекдиле», - дейди школ башчы.

Анга тынгылай, адам ишин бек сюерге керекди, алай болмаса, ол къуралларыкъ тюйюлдю, деген сагъыш келеди акъылыма. Людмила Магометовна усталыгъына тийишли болгъанына ма бу шартла да шагъатлыкъ этедие: аны окъуучулары тюрлю-тюрлю олимпиадалада, эришиуледе алчы жерлени кишиге ычхындырмагъандыла. Жетишимлери ючюн ол кёп кере саугъаланнганды. Аны аты «Республиканы айырмалы устазлары» деген китапха жазылгъанды.

Юйюр насыпдан да ол юлюшсюз тюйюлдю. Яникойда жашагъан Гегралары Шакъманны жашы Мурат бла бир къош къурагъандыла. Ушагъыбызны бошай, жашауугъуздан кууанагъыз, узакъ ёмюрлю, юлгюлю болугъуз дейме.

ШАУАЛАНЫ Разият.

ЖАНГЫ КИТАП

Акъылман таматаны ийнаныулу хапарлары

Бу кюнледе «Эльбрус» китап басмада Атабийланы Магометни «Тау элде» деген китабы чыкъгъанды. Аны автору 1933 жылда Огъары Малкъарны эски эллеринде биринде - Мохолда - туугъанды. Ол огъурлу адам, сюргюнде озгъан онюч жылын санамасанг, бар жашауун жаныннан эсе бек сюйген Малкъар аууэунда ётдюргенди.

Китап магъаналары бла бир болгъан, бири бирини ызындан баргъан хапарладан къуралгъанды. Ол себепден чыгъарманы жанр жаны бла романнга санаргъа боллукъду. Ол Атабийланы тукъум тарыхларыны юсюнден таурух бла башланады. Ызы бла автор озгъан ёмюрню ал жылларына, ол замандагъы болумбузгъа кёчеди.

Кёп кере сыналгъан тёлюден болгъаны себепли жашауунда кёп затха, кёп адамгъа тюбеген Магомет «Азатлыкъ ёкюллери» деген хапарда Каркаланы Къыденни, Айдаболланы Азнорну бла Таттиуканы, Абайланы Ханифаны, Шакъманланы Фузаны, Атабийланы Къаракишини, Шаханланы Тауукъанны, аланы ызларындан келген Ностуланы Юсюпню, Асанланы Хажи-Муратны, Энейланы Алийни, Заниколаны Абдул-Мажитни, Токумаланы Къаншауну бла Ораклаланы Тахирни, дагъыда ала кибик ауэда атлары айтылып тургъан сыйлы адамларыбызны эсге салады. Ол аланы юслери бла Малкъар аууэунда ол заманлада бола тургъан ишлени санайды, алагъа кеси оюм этип, багъа да бичеди.

Атабий улуну эсгериулеринде 1919 жылда ротмистр Даутоков-Серебряковну Уллу Малкъаргъа келгени, аны бла Орус-япон урушда бирге сермешген Асанланы Хажи-Муратны юсюнден айтылады, тау элде этген къанлы ишлери суратланадыла. Керти да, белгилисича, къыралда ара мюлкле къурала башлагъан жыллада бизде да кёп тюз, терс ишле да болгъандыла. Кимге да иги жанын излегенлени къатларында, кеслерине оноу жеттенине къууаныр, кёплеге азап сынатхан къуллукъчула да болгъандыла. Аланы юслеринден да Магомет кеси шагъат болгъан затланы жазгъанды.

Уруш бла бирге Малкъар аууэуна кирген бушууланы, жарсыуланы санап бошар онг жокъду. Жангыз Саутуну бла Пашланы алсакъ окъуна, аланы ачыулары дуния геноцидни юлгюсю болуп къалгъандыла. Ма ол затланы, абирекликни сылтаууну, аны къалай бла башланнганыны, ол кимге (саулайда халкъыбызгъа) не хата келтиргенини, ол сагъыш этдирир кюнледе эл не бла жашагъаныны юслеринден хапар бериледи мында.

Аны цыкъанланы Нохтар-Пашаны, Занкишиланы Исмайылны (Хутайны) къысха ёмюрлеринден да кёп зат билликди окъуучу. Мамыр жашаугъа деп жаратылгъан, сюрюучю, малчы, алим, жазыучу, назмучу, художник болургъа боллукъ таулу кишилеге кьадар башха, ачы жазыу этгенин кёрлюкдю. Ол затланы бюгюн биз нек билирге керекбиз? Адамлыкъгъа къажау келген азаплыкъ жангыдан къайтарылмаз ючюн.

Кёчгюнчюлюкню ал кюнлеринден башлап бери къайтып келгинчи мында биринчи заманда да кеси сынагъан затланы, ол тюбеген кичи, уллу адамланы юслеринден автор толу, бирде мудах, бирде жарыкъ хапар айтады. Алада тарыгъыу жокъду, таукеллиг а таулуну баш ишаныды.

Китапны ахырында туугъан жерине айтхан сёзлеринде Магометни ауазы сакъланады: «Ёмюрлюк къалауурлукъгъа сюелген тауларыгъа чыгъып, бу жашнагъан элиме, гюлле чакъдыргъан жериме сир сюелгенлей къарайма. Тау шорхаларынга, кийикле ойнагъан ыранларынга, ариу эм уллу аузну ортасын жырып баргъан чабакълы Черегинге бла тёгерекде ариу къудуретинге шош бурула, тансыкълап къарайма санга, жанымча багъалы жерим!»

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

ЧАКЪЫРЫУ

Улутха даулагъанны бла алгъанны юсюнден олсагъат полициягъа билдиригиз

Коррупцияны ачыкълау, аны жолун кесиу ич ишле органлары баш магъаналы борчларындан бири болгъанлай къалады. Быллай аманлыкъ жамауатха бир да болмагъанча уллу хата салады. Нек дегенде къырал структураларда бла граждан обществону институтларыны деберлерин тюшюреди, алагъа ышанылукъны азайтады.

Къабарты-Малкъар Республикадагъы МВД коррупцияны бла улутхачылыкъны не тюрлю шартларына да шагъат болдугъуз эсегиз, ол къырал учреждениядa неда энчи иели компанияда этилгенине да къарамай, олсагъат полициягъа билдириргизни тилейди. Къуллукъчу сизден улутха излей эсе, законсузлукъ эте эсе (ачыкъ неда жашырын формада), тюзюнлей право низамны сакълаучу органлагъа барыгъыз. Полициячыла сизге профессионал болушлукъ этерикдиле, керекли консультация да берликдиле.

Россейни МВД-сыны «иссиизына» кёшюлгъан «ышанылукъны телефонуна» **8(8662)49-50-62)** кечеди, кюндюздю деп къарамай, не заманда да сёлеширге боллукъду. Полициядa илителле законнга бузукълыкъ эте эселе уа, сиз аны юсюнден Къабарты-Малкъар Республикада МВД-ны Оператив-излеу бёлюмюне (кеси къоркъуусузлукъну) бу телефон номерге кече-кюн демей сёлешигиз: **8-999-491-97-20**. Дагъыда билген шартларыгъызны почта бла жиберирге онг барды: **360030, КъМР**, **Нальчик ш.**,**Кулиев пр.**,**10** «**б**».

Ич ишле органлада къуллукъ этгенле гражданланы эркинликлерине бла законлу сейирлерине бузукълыкъ эте эселе, аладан тарыгъып Россейни МВД-сыны «иссиызына» бу телефон номерлеге билдириуле къоярга керекди: **8-800-250-02-35** (хакъсыз «иссиыз»), **(495) 667-74-47** («иссиыз»). Ич ишлени органларында къуллукъ этгенле да аланы коррупция аманлыкъларга эмда башха бузукълыкъларга тюртгенлени юслеринден ол телефон номерлеге сёлешип билдирирге боллукъдула.

КъМР-де МВД-ны пресс-службасы.

Жандааурлукъ

РФ-ни Миллет гвардиясыны Къабарты-Малкъарда управлениясыны энчи буйрукъла толтуруучу бёлюмлерини базасында КъМР-ни Спорт министерствосуну сабий-жаш тёлю спорт эмда адаптив школуна жюрюгенлеге «Дуния хар бирибизге да бирди!» деген жандааурлукъ акция къуралгъанды.

Бирге тепсегендиле, жырлагъандыла

Гитче къонакъланы алгъышларгъа миллстрле Залим Кашироков бла Асланбек Хуштов, Миллет гвардияны КъМР-де Управлениясыны таматасы Макытланы Мусса, «Элбрус» СОБР-ну командири Кадир Шогенов, Къабарты-Малкъар къырал университетден студентлеволонтёрла келгенди. Ала сабийле тынчлыкълы жашау этер ючюн къолларындан келгенни аямазгъа къаст этгенди. Макытланы Мусса уа ала быллай къонакъланы не заманда да сакъларыкъларына ышандыргъанды.

Андан сора Къар Аппа бла Къар Къыз келип, сабийлеге Жангы жылны байрамын къурагъандыла, ариу жасалгъан назы терекни къатында къонакъла бла бирге тепсегендиле, жырлагъандыла. Ызы бла уа эки сагъатдан артыкъ заманны ичинде собрчуланы уллу спортзалларында эришиуле болгъандыла. Алагъа къарагъанла гитче сабийле арымай-талмай чапханларына, секиргенлерине сейир этгендиле.

Байрам саугъасыз болмаучуду. Аланы уа КъМКъУ, Басма эм асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитет хазырлагъандыла. Собрчула бла гвардиячыла уа къызчыкълагъа бла жашчыкълагъа таллы ашарыкъла бла столла къурагъандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

Грек-рим тутушуу

Аслам эришиуледе хорлай келеди

Дондагъы Ростовда, Россейни сыйлы тренери В.С. Самургашевни хурметине жораланып, грек-рим тутушуудан битеуроссей тёрели эришиуле бардырылгъандыла. Ада хорлагъанлагъа уа Россейни спортуну устасы деген сыйлы ат берилгенди.

Турнирге къатышханланы араларында Элбрус районну сабий-жаш тёлю спорт школунда Локияланы Мурат да болгъанды. 98 килограмм ауурлукъда тутуша, доммакъ майдалны къытханды. Ары дери ол кёп халкъла аралы, даражалы эришиуледе хорлай келгенди, спортну устасы деген аты да барды. Аны Россейни сыйлы тренери Локияланы Юрий юйретеди.

Чегемден - тёрт майдал бла

Чегем районну администрациясыны алгъыннгы башчысы М.Х. Мамбетовну хурметине жораланнган грек-рим тутушуудан тёрели эришиулеге 2003-2005 жыллада туугъан 200-ден аслам спортчу къатышхандыла.

Анда Элбрус районну сабий-жаш тёлю спорт школунда жарау этгенле тёрт майдал алгъандыла. Кеслерини ауурлукъ категорияларында биринчи жерлени Отарланы Мурат, Чеченланы Амаль, Лукияланы Руслан алгъандыла, Бапыналаны Къурман ючюнчю болгъандыла. Руслан а дагъыда эм иги техникасы ючюн энчи да белгиленнгенди.

Жашланы тренерле Чеченланы Артур, Хапаланы Аслан, Балаланы Алим юйретедиле.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Спартакиада

Биринчи жерде - шахарчыла

Элбрус районну окъуучуларыны араларында бардырылгъан спартакиаданы чеклеринде волейболдан эришиуле къуралгъандыла. Анда къызланы араларында Тырныауузну ючюнчю номерли школуну командасы хорлагъанды. Биринчи номерли лицейчиле – экинчиле, Кёнделенден жаш спортчула уа ючюнчюле болгъандыла.

Жашлада бу элни тёртюнчю номерли школуну келечилери къытханды. Аладан бираз артха Тырныауузну ючюнчю номерли школуну командасы къалгъанды. Элбрусчула уа ючюнчю жерни алгъандыла.

Алай бла биогюнлюкге эришиуле спортну тёрт тюрлюсюнден бардырылгъандыла. Аланы эсеплерине кёре биринчи жерге Тырныауузну ючюнчю номерли школу чыкъгъанды. Экинчи жерде - бешинчи номерли гимназияны окъуучуларыдыла, ючюнчюде уа – лицейчиле. Командала энди гитче футболдан бла баскетболдан сынашырыкъдыла.

А. ТАЛАЕВ.

Къабарты-Малкъарны Къурулуш-монтаж управлениясында кёп жылланы уруннган огъурлу, ахшы адам **БАШИЙЛАНЫ Ахматны жашы Алий** дуниясын алышындырғанына уллу бушуу этебиз эмда аны юй бийчесине бла сабийлерине къайгы сёз беребиз.

Жууукълары бла ахлулары.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Ж.Ж.

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары)
ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)
МОКЪАЛАНЫ Зухура
(культура бёлюмню таматасы)
ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика жашау бёлюмню таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректора - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Жамауат-политика жашау - 42-24-02, 42-67-68.
Культура - 42-75-82, 42-66-76.
Социальный-экономика - 42-66-73, 40-59-18.
Жангылыкъла эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм реклама - 42-37-94.
Энчи корреспондент - 42-68-72.
Тилманчла - 40-28-97. Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагьыт жюрютмейди.
Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оомла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн
Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийиширликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5-6 бет) кёпюю алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиниклерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер —ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланнганды.
Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени иелерине тандырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды.
Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды.
Телефон: 42-69-34

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады.
20.00 сагъатда къол салынгнганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Жангоразланы Нажабат - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарыны орунбасары;
Зезланы Лида - (1, 2-чи бетле),
Геляланы Валентина - (3,4-чю бетле) - корректорла.

Тиражы 2100 экз. Заказ № 11
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электрон почта:
elbor_50@mail.ru